

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного
господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

«Затверджую»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

«__» _____ 2018 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-03-45

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Program of the Discipline

«УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ КАПІТАЛОМ»

MANAGING CORPORATE CAPITAL

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

specialty «Finance, Banking and Insurance»

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління корпоративним капіталом» для студентів, які навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Рівне: НУВГП, 2018. – 10с.

Розробник: Т.Л.Меліхова, к.геогр.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Робоча програма схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки природокористування.

Протокол від 25. 01. 2018 року № 6.

Завідувач кафедри

Л.В. Мельник

Схвалено навчально-методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Протокол від 31. 01. 2018 року № 6.

Голова

Л.В. Мельник

© Меліхова Т.Л., 2018

© НУВГП, 2018

ВСТУП

В умовах мінливого ринкового середовища акціонерним товариствам досягти постійного зростання вартості можна шляхом використання гнучкого процесу – управління капіталом. Управління капіталом – це нетрадиційний підхід до управління, який здатний прив'язати стратегію до довгострокового створення вартості. Для реалізації даного механізму необхідне зростання прибутку. Саме процеси управління впливають на зростання прибутковості корпорацій. Проте найефективнішим з прийомів вважається управління капіталом.

Управління капіталом – це процес при якому аналізуються угоди на ризик і прибуток. В даний час існує декілька методик управління капіталом, які для трейдингу є більш важливими, ніж системи торгівлі. Управління власним капіталом передбачає регулювання процесів його формування, підтримки і забезпечення його ефективного використання. Управління позиковим капіталом сприяє збільшенню додаткових інвестицій у діловий обіг. Тому підприємство повинно вибирати способи найкращого поєднання власного і позикового капіталу, тобто навчитися правильно вести управління капіталом корпорації.

Анотація

Підготовка студентів до практичної діяльності неможлива без вивчення особливостей управління капіталом корпорацій. Навчальна дисципліна «Управління корпоративним капіталом» є невід'ємним складником академічної освіти і основою формування професійних компетентностей у студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування». Програма даної дисципліни розрахована на студентів рівня вищої освіти «бакалавр», що навчаються за вищеназваною спеціальністю. Програма передбачає формування теоретичного й практичного підґрунтя у студента для ефективного управління капіталом господарських товариств, насамперед публічних і приватних акціонерних товариств.

Курс «Управління корпоративним капіталом» носить міждисциплінарний характер і є одним із способів поєднання курсів гуманітарного циклу із дисциплінами фахової підготовки студентів.

Ключові слова: капітал, управління, корпорація, акціонерне товариство, власний капітал.

Summary

Students' preparation for practical activity is impossible without studying the features of corporate capital management. The discipline "Corporate Capital Management" is an integral part of academic education and the basis for the formation of professional competencies among students. The program of this discipline is intended for students of the level of higher education "Bachelor",

studying in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". The program involves the formation of a theoretical and practical basis for a student to effectively manage the capital of business associations, primarily public and private joint-stock companies.

The course "Corporate Capital Management" has an interdisciplinary character and is one way to combine the courses of the humanitarian cycle with the disciplines of professional training of students.

Key words: capital, management, corporation, joint-stock company, own capital.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМ КАПІТАЛОМ»

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	8-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		5-й	10й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 Самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		16 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		16	6
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
58 год.	82 год.		
Вид контролю:			
залік			

Примітка: співвідношення кількості аудиторних занять та індивідуальності і самостійності роботи становить:

- для денної форми – 35 % до 65 %;
- для заочної форми – 9 % до 91 %.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Національний університет
водного господарства

Метою викладання курсу є формування у студентів спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» теоретико-методичних засад управління капіталом корпорацій, його державного регулювання.

Основні завдання дисципліни – вивчення загальних закономірностей, принципів формування, функціонування та розвитку управління корпоративним капіталом, структури капіталу корпорацій та особливості його формування, видів корпоративних цінних паперів; методів оптимізації капіталу корпорацій та ролі фінансового левериджу в залученні позикового капіталу.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

теоретичні основи процесу управління корпоративним капіталом, види корпорацій, стан розвитку корпоративних відносин в нашій державі, види корпоративних цінних паперів та операції, які проводяться на фондовому ринку, джерела залучення коштів, структуру власного капіталу, емісійну та дивідендну політику, механізм оптимізації капіталу корпорацій.

вміти: здійснювати аналіз і управління капіталом корпорацій, визначати курсову вартість корпоративних цінних паперів, приймати оптимальні та обґрунтовані рішення при залученні позикових коштів, складати картину сучасних методів і способів оптимізації капіталу корпорацій, аналізувати структуру капіталу корпорацій, користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регулюють корпоративні відносини в державі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу та сутність корпоративного управління

Історія виникнення та розвитку корпоративної форми господарювання. Поняття та ознаки корпорації. Види корпорацій. Сутність корпоративного управління. Учасники корпоративного управління. Формування та розвиток корпоративних відносин в Україні.

Тема 2. Моделі корпоративного управління

Загальна характеристика моделей корпоративного управління. Англо-американська модель. Німецька (західноєвропейська) модель корпоративного управління. Японська модель корпоративного управління. Перехідна модель корпоративного управління.

Тема 3. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління

Поняття та види господарських товариств в Україні. Порівняльна характеристика Публічного акціонерного товариства і Приватного акціонерного товариства. Транснаціональні корпорації як найбільш динамічний елемент сучасної економіки. Конфлікти інтересів в акціонерних товариствах. Управління конфліктами інтересів.

Тема 4. Механізм корпоративного управління капіталом

Сутність механізму управління та його структура. 2. Організаційний механізм управління корпораціями: сутність, складові, роль в управлінні капіталом. Економічний механізм управління корпораціями: сутність, складові, значення в управлінні капіталом. Особливості економічного механізму в акціонерних товариствах із часткою корпоративних прав держави.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ КОРПОРАЦІЙ

Тема 5. Управління структурою і формуванням капіталу корпорацій

Теорії структури капіталу корпорацій. Структура капіталу корпорацій. Основні принципи формування капіталу корпорацій. Управління формуванням капіталу корпорацій. Середньозважена і гранична вартість капіталу корпорацій. Форми та методи акумуляції корпоративного капіталу.

Сутність фінансової структури капіталу. Методи оцінки оптимальної структури капіталу. Оптимізація структури капіталу за рівнем рентабельності власного капіталу. Оптимізація структури капіталу на основі його середньозваженої вартості. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків. Роль економічної доданої вартості в управлінні капіталом.

Тема 6. Управління власним капіталом корпорацій

Політика формування власного капіталу. Оцінка капіталу та рівня капіталізації акціонерних товариств. Визначення вартості елементів (джерел) власного капіталу підприємства. Емісійна політика. Дивідендна політика.

Тема 7. Політика залучення позикового капіталу

Структура позикового капіталу та оцінка вартості його залучення. Формування позикового капіталу шляхом емісії корпоративних облігацій. Ефект фінансового левериджу і його роль в залученні позикового капіталу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр.	с. р.		л.	пр.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1.								
Теоретичні основи корпоративного управління								
1. Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу та сутність корпоративного управління.	11	2	2	7	12	2	-	10
2. Моделі корпоративного управління.	11	2	2	7	12	-	2	10
3. Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління.	12	2	2	8	10	-	-	10
4. Механізм корпоративного управління капіталом	11	2	2	7	11	-	-	11
Змістовий модуль 2.								
Управління капіталом корпорацій								
5. Управління структурою і формуванням капіталу корпорацій	23	4	4	15	23		2	21
6. Управління власним капіталом корпорацій	11	2	2	7	10	-		10
7. Політика залучення позикового капіталу.	11	2	2	7	12	-	2	10
Разом	90	16	16	58	90	2	6	82

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 3

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу та сутність корпоративного управління.	2	-
2	Моделі корпоративного управління.	2	2
3	Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління.	2	-
4	Механізм корпоративного управління капіталом	2	-
5	Управління структурою і формуванням капіталу корпорацій	4	2
6	Управління власним капіталом корпорацій	2	-
7.	Політика залучення позикового капіталу.	2	2
Всього		16	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год/1 год. занять.

Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС.

Таблиця 4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Передумови виникнення корпоративної форми організації бізнесу та сутність корпоративного управління..	11	14
2.	Моделі корпоративного управління.	11	13
3.	Акціонерне товариство як об'єкт корпоративного управління.	9	14
4.	Механізм корпоративного управління капіталом	9	14
5.	Управління структурою і формуванням капіталу корпорацій	11	13
6.	Управління власним капіталом корпорацій	9	14
7.	Політика залучення позикового капіталу.		
Разом		58	82

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовується ілюстративний матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, розв'язуються задачі.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій та усній формі.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді здачі заліку.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів навчальної дисципліни, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів **поточної роботи** (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться таким чином (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% – завдання не виконано;
- 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Підсумкові оцінки з навчальної дисципліни виставляються студентам

за сумарною кількістю набраних балів, отриманих в результаті поточного та підсумкового контролю.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Таблиця 5

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
14	14	14	14	15	14	15	

Таблиця 6

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	Национальный университет водного господарства та природокористування зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні вказівки до проведення практичних занять і виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Управління корпоративним капіталом» для студентів напряму підготовки 6. 030508 «Фінанси і кредит» денної, заочної та дистанційної форм навчання / В.І.Павлов, Н.М.Білоус. – Рівне: НУВГП, 2013. – 41 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/1460/1/104-70.pdf>.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1. Базова література

1. Управління корпораціями: Навч. посіб / З.Є. Шершньова, А.Є. Черпак, О.І. Гарафонова та інші./ За заг.ред. З.Є. Шершньова, А.Є. Черпак – Київ:КНЕУ,2013. – 695 с.
2. Бланк И.А. Управление формированием капитала. – Київ: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 512 с.
3. Швець Ф.Д. Корпоративне управління. Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2017. – 320 с.

11.2. Допоміжна література

1. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. - К. : Ника-центр, Эльга, 2003.- 448 с. – (Серия: Энциклопедия финансового менеджера).
2. Господарський кодекс України. [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України № 436-IV від 16.01.2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
3. Закон України “Про господарські товариства” [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України № 1576-ХІІ від 19.09.1991. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>
4. Закон України “Про акціонерні товариства” [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України N 514-VI від 17.09.2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=514-17>
5. Закон України “Про цінні папери і фондовий ринок”. [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України № 3480-IV від 23.02.2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>
6. Закон України „Про управління об’єктами державної власності” [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України N 185-V від 21.09.06. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185-16>
7. Ігнатська І.А. Корпоративне управління : підручник / І.А. Ігнатська, О.І. Гарафонова. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.
8. Куц. Л.Л. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. – Тернопіль, ТНЕУ, 2012. – 114с.
9. Козаченко Г. В. Корпоративне управління: підруч. [для вузів] / Г.В. Козаченко, А. Е. Воронкова. – Київ: Лібра, 2004. – 368 с.
10. Руденко Л.В. Управління потоками капіталів у сучасній бізнес-моделі функціонування транснаціональних корпорацій: Монографія. – К.:Кондор,

2006. – 480 с.

11. Рудык Н.Б. Структура капитала корпораций: теория и практика. – Москва: Дело, 2004. – 272 с.

12. Указ Президента України «Про корпоратизацію підприємств» [Електронний ресурс] №210/93 від 15.06.1993. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=210%2F93>

13. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : конспект лекцій / укладачі: П. М. Рубанов, М. Ю. Абрамчук, Л. Л. Гриценко, С. В. Похилько. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 152 с.

14. Штерн. Г.Ю. Корпоративне управління: Навч. посібник для студентів спеціальності 8.050201 „Менеджмент організацій”. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 278 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правові акти Урядового порталу [Електронний ресурс] - режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/ua/searchresult?key=%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97>

2. Державна служба фінансового моніторингу України. м. Київ, вул. Білоруська, 24 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk>